

СТРУКТУРА ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗА МЕТОДИКОЮ О.І. САВЕНКОВА

(пам'ятка вихователю)

- 1). Актуалізація проблеми.
- 2). Визначення сфери дослідження.
- 3). Вибір теми дослідження.
- 4). Вироблення гіпотези дослідження.
- 5). Організація і методика дослідження.
- 6). Аналіз та узагальнення отриманих матеріалів.
- 7). Підготовка до захисту дослідження.

Семінар-практикум на тему « Дослідницька діяльність у закладі дошкільної освіти з використанням методик Савенкова О. І.»

Опис роботи: даний матеріал допоможе педагогам поглибити знання за методикою проведення досліджень, розроблених О. І. Савенковим.

Мета: підвищити мотивацію педагогів оволодінню методикою дослідницької діяльності.

Завдання:

•
Познайомити педагогів з поняттям " дослідження»;

•
Поглибити знання педагогів про методику проведення досліджень, в

дошкільних установах розробленої О. І. Савенковим;

•
Виявити і обіграти етапи даної методики з учасниками гри.

Обладнання: ноутбук, енциклопедії, картки з символічним

зображенням "методів дослідження", картки з символічним зображенням

*тем майбутніх досліджень, ручки, олівці,
фломастери, аркуші паперу,*

головні убори, мантії.

Хід семінару-практикуму

•

Вступна частина

*Добрий день, шановні педагоги. Тема нашого
сьогоднішнього семінару-
практикуму «Дослідницька діяльність у закладі
дошкільної освіти з використанням
методик О. І. Савенкова».*

Актуальність:

*Сучасні діти живуть і розвиваються в епоху
інформації та комп'ютеризації.*

*В умовах швидко мінливого життя від людини
потрібно не тільки оволодіння*

*знаннями, але і в першу чергу вміння добувати ці
знання самому і*

оперувати ними, мислити самостійно і творчо.

*Дитина-дошкільник сам по собі вже є дослідником,
проявляючи живий*

інтерес до різного роду дослідницької діяльності.

Підготовка дитини до

дослідницької діяльності, навчання його вмінням і навичкам

дослідницького пошуку стає найважливішим завданням сучасної освіти.

Представляємо вашій увазі «Методику проведення навчальних досліджень в закладі дошкільної освіти», автором якої є Савенков Олександр Ілліч, доктор педагогічних наук, доктор психологічних наук, професор кафедри психології.

«Для дитини природніше і тому набагато легше осягати нове, проводячи власні дослідження - спостерігаючи, ставлячи експерименти, роблячи на їх основі власні судження і умовиводи, ніж отримувати вже здобуті кимось знання в «готовому вигляді». (О.І.Савенков). Отже, необхідно збільшувати частку дослідницьких методів навчання в освітньому процесі.

Дослідницька діяльність дозволяє організувати навчання так, щоб дитина змогла задавати питання і самотійно знаходити на них відповіді. Однак

немає цілісного підходу до розвитку дослідницької діяльності в аспекті особистісного розвитку дитини-дошкільника. І це свідчить про актуальність проблеми розвитку дослідницької діяльності у дошкільнят і про недостатню її розробленість в плані розвитку дитини.

З введенням державних освітніх стандартів в систему дошкільної освіти змінюються вимоги і до самого вихователя, до методів навчання і виховання дошкільнят. До моменту надходження в перший клас дитина повинна вміти вирішувати такі складні завдання як:

- вміти бачити проблему і ставити питання;*
- вміти доводити;*
- робити висновки;*
- висловлювати припущення і будувати плани по їх перевірці.*

Саме дослідний метод є одним з основних методів, який

може допомогти дошкільнику вирішити вище зазначені завдання, адже

*дослідний метод найбільш повно відповідає природі
дитини і*

сучасним вимогам виховання і навчання.

Дослідження - безкорисливий пошук істини.

*Дослідник, починаючи роботу, не
знає до чого прийде, які відомості отримає, чи
будуть вони для нього або інших
людей корисні і приємні. Його завдання шукати
істину, якою б вона не була.*

Дослідження творчість в чистому вигляді.

*Використання дослідницьких методів навчання в
дошкільному закладі має ряд*

*істотних особливостей. Дошкільника марно
«навантажувати» темою*

*дослідження. Він звичайно дослідник від природи, але
його на перших порах треба*

*вчити всьому: як виявляти проблеми, як розробляти
гіпотези, як спостерігати,*

*як провести експеримент і т.і., а досліджувати він
буде тільки те, що йому*

*дійсно цікаво. Його природний дар дослідника
потребує*

невтомній педагогічній турботі.

*Будь- яка здорова дитина вже з народження
дослідник.*

У дошкільному віці під час проведення занять діти повинні отримувати тільки позитивні емоції, задоволення і відчуття самоповаги від досягнутих результатів. Отже, потрібен особливий підхід до навчання, який побудований на основі природного прагнення дитини до самостійного вивчення навколишнього. Це - дослідне навчання, так як воно спрямоване на розвиток у дитини умінь і навичок наукового пошуку, на виховання справжнього творця. А це означає, що дослідницька діяльність повинна бути вільною, практично нерегламентованою будь-якими зовнішніми установками або часом.

Дослідження - пошук інформації до будь-якої проблеми, за яким слідує її узагальнення (написання дослідницької роботи і висновок)

Головна особливість дослідного навчання - активізувати навчальну роботу дітей, надавши їй дослідний характер, і, таким чином передати

дітям ініціативу в організації своєї пізнавальної діяльності.

•

Теоретична частина:

*Сьогодні ми розглянемо методика Савенкова
Олександра Ілліча, доктора*

*педагогічних, психологічних наук, професор кафедри
психології розвитку.*

*Дана методика оригінальна, цікава, результативна і
дає можливість*

сприяти розвитку обдарованості дитини.

*Запропонована методика дозволяє включити дитину
у власний*

*дослідницький пошук на будь-яких етапах. Вона
розрахована не тільки на те, щоб*

*навчати дітей простих варіантів спостереження і
експериментування, але*

*включає в себе повний цикл дослідницької діяльності -
від визначення*

*проблеми до представлення та захисту отриманих
результатів. Вона дозволяє*

*навчити дитину найбільш раціональному варіанту
пошуку інформації.*

*Навчальне дослідження дошкільника, так само, як і
дослідження, проведене*

дорослим дослідником, неминуче включає наступні елементи:

- виділення і постановку проблеми (вибір теми дослідження);*
- вироблення гіпотез;*
- пошук і пропозиція можливих варіантів рішення;*
- збір матеріалу;*
- аналіз і узагальнення отриманих даних;*
- підготовку та захист підсумкового продукту (повідомлення, доповідь, макет та ін.).*

Запропонована методика дозволяє включити дитину у власний

дослідницький пошук на будь-яких предметних заняттях в дитячому закладі. Вона

розрахована не тільки на те, щоб навчати дітей спостереженню і

експериментуванню, але включає в себе повний цикл дослідницької

діяльності. Від визначення проблеми, до представлення та захисту отриманих

результатів.

Для того щоб познайомити дітей з методикою, потрібно одне-два

*тренувальних заняття. Це необхідно для того, щоб
познайомити кожну*

дитини з «технікою» проведення дослідження.

Розглянемо специфіку

тренувальних занять.

«Тренувальні заняття»

Підготовка:

Для проведення тренувальних занять, нам

знадобляться картки з

символічним зображенням «методів дослідження».

Зразки карток:

•

подумати

•

Прочитати в книзі

•

Запитати у спеціаліста

•

Подивитися в інтернеті

•

Провести експеримент

•

поспостерігати

Зробити такі картки можна зі звичайного тонкого картону. оптимальний розмір картки - половина звичайного альбомного аркуша (1/2 формату А4). зображення найкраще виконати з кольорового паперу і наклеїти на картон. на зворотному боці кожної картки треба написати словесне позначення кожного методу.

На таких же за розміром листочках картону треба заготовити спеціальні написи і картинки - «теми» майбутніх досліджень. Для цього наклейте на картон зображення тварин, рослин, будівель і картинки з іншої тематики. Крім того, для занять знадобляться ручки, олівці, фломастери. Також не будуть зайвими, також невеликі кафедри, мантії та академічні головні убори.

Проведення заняття:

Для того щоб показати дітям як поводитися на кожному з етапів

дослідницького пошуку треба виділити на добровільних засадах пару найбільш активних хлопців. Бажано підібрати дітей енергійних, активних, з добре

розвиненою мовою.

Вони разом з педагогом виконуватимуть головну роботу дослідників від першого до останнього етапу, решта всіх дітей на перших заняттях будуть брати участь як активні помічники.

1. Вибір теми:

Крок перший - виділена нами пара «дослідників» визначає тему свого дослідження. Для того щоб діти змогли це зробити, запропонувати їм заготовлені картки з різними зображеннями - темами майбутніх досліджень.

Після короткого обговорення, що направляється педагогом, діти зазвичай

зупиняють свій вибір на якій-небудь темі - вибирають ту чи іншу картку.

2. Складання плану дослідження:

Пояснимо дослідникам, що їх завдання - отримати якомога більше нових

відомостей про те, що (хто) є предметом їх дослідження і підготувати про нього

повідомлення - невелика доповідь.

*Почнемо із звичайних проблемних питань, наприклад:
«Що ми повинні зробити*

*на початку?" «Як ви думаєте, з чого починає
дослідження вчений?»*

*В ході колективного обговорення діти зазвичай
називають методи дослідження,
послідовність його проведення і необхідно викласти
картки з*

позначенням методів:

*• «подумати самостійно» • «запитати у іншої
людини»*

• «спостереження і експеримент».

• «дізнатися з книги»

• «подивитися в комп'ютері»

• «звернутися до фахівця».

3. Збір матеріалу:

*Що використовується на цьому етапі, піктографічне
письмо дозволяє відобразити*

*інформацію, отриману за допомогою різних
сенсорних каналів (зір,*

слух, смак, температура і т. п.).

4. Узагальнення отриманих даних:

*На цьому етапі необхідно виділити головні ідеї,
відзначити другорядні, а*

потім і третьорядні.

5. Доповідь:

При проведенні навчальних досліджень, повідомити про засвоєне важливо, перш

за все, тому, хто це повідомлення підготував.

Після виступу дослідників - завершення доповіді, треба обов'язково

влаштувати його обговорення, дати слухачам можливість задати питання.

Після освоєння загальної схеми діяльності, можна перейти до іншого варіанту

організації цієї роботи - самостійної дослідницької практики дітей.

Тепер кожна дитина сам буде проводити власне дослідження.

6. Підготовка:

Знову знадобляться картки із зображеннями тем для майбутніх досліджень,

спеціальна «папка дослідника» на кожну дитину групи і необмежену

кількість маленьких листочків паперу і ручки.

Пристрій папки-дослідника: на лист картону формату А4 наклеєні

невеликі (3х3 см) кишеньки з білого паперу. На кожній кишеньці

схематичне зображення «методу дослідження». У ці кишеньки діти будуть

вкладати свої піктографічні записки із зібраною інформацією. На цьому

етапі в активний дослідницький пошук залучаються всі учасники заняття.

Під час заняття діти повинні мати повну свободу переміщень по групі.

Вибравши тему, кожна дитина отримує спеціальну «папку дослідника»,

листочки для збору інформації і ручку, олівець і фломастери.

План

дослідження в даному випадку промовляти необов'язково, він викладений і вже зафіксований на кишеньках папки.

Озброївшись усім необхідним, кожна дитина починає діяти

самостійно: включається у власний дослідницький пошук. Завдання

педагога - виконувати обов'язки активного помічника, консультанта

*дослідників, допомагати тим, хто потребує
допомоги в дану хвилину.*

*Як тільки підготовлені перші повідомлення, дітей
можна зібрати і посадити для
прослуховування доповідей. Надягаємо на доповідача
мантію і спеціальний
головний убір. Кафедрою може служити невеликий
столик.*

Практична частина:

*Сьогодні ми будемо вивчати світ - як вивчають
дорослі вчені; вчитися
проводити самостійні дослідження - так само, як це
роблять дорослі*

вчені. Давайте згадаємо, що таке дослідження?

*Дослідження - це значить дізнатися, про щось
більше, отримати нові знання.*

*Для демонстрації етапів проведення дослідницької
роботи знадобиться вісім*

*«Добровольців». Їм потрібно разом зі мною
виконувати роботу. Решта*

братимуть участь як активні глядачі і помічники.

*В обговоренні з приводу теми включаємо всіх що
беруть участь в занятті
вихователів. При виборі теми орієнтувати дорослих
до того, щоб вони*

вибирали те, що їм дійсно цікаво і що цікаво досліджувати.

Обрану картку з темою, кладемо на середину утвореного

дітьми кола. Решта карток (з «темами дослідження») прибираємо.

Складання плану дослідження.

Підгрупа (6-8 дорослих) розташовується навколо кілька складених разом столів.

Пояснюємо нашим дослідникам: наше завдання - отримати якомога більше

нових відомостей про даний об'єкт і підготувати, про нього повідомлення - невелику

доповідь. Для того щоб виконати цю роботу, треба досліджувати все, що можна,

зібрати всю доступну інформацію і обробити її. Як це можна зробити?

Що ми повинні зробити на початку? Як ви думаєте, з чого починає дослідження

учений? Питання звернені до всієї групи дорослих. В ході колективного обговорення

називають

основні методи: «прочитати в книзі»,

*«поспостерігати», «дізнатися в інтернеті» і ін.
Кожну відповідь обов'язково відзначаємо.*

*Після того як, наприклад, хтось із вихователів
сказав, що нове можна дізнатися
з книг, покласти перед ними картку із зображенням
цього методу.*

*Можна запитати у нас, у інших колег. Показуємо
картку. Провести
експеримент. Показуємо картку. Значить, зробити,
щось практично. А ми
можемо подумати і самотійно? Звісно. Показуємо
картку.*

*Ось поступово у нас вибудовується ланцюжок
методів дослідження. Картки з
позначенням методів дослідження, що лежать перед
нами на столі, - не що інше,*

як план нашого майбутнього дослідження.

*З чого почати наше дослідження? Дорослі
пропонують найрізноманітніші варіанти.*

*«Підвести» їх до ідеї, що спочатку треба подумати
самотійно. Як тільки*

*дорослі з цим погодилися, кладемо на перше місце
картку з символом, що*

позначає дію «подумати самотійно».

Поділитися інформацією по темі дослідження.

Вихователь-дослідник запитує у колег, хотіли б, вони дізнатися

додаткову інформацію про даний об'єкті? Тоді ми переходимо до

наступного етапу нашої роботи.

Наступний етап - збір матеріалу.

Ми починаємо діяти за наміченим планом. Його треба зафіксувати. Зібрані відомості можна просто запам'ятати, але, це важко, тому краще відразу зафіксувати. Для цього існує піктографічне письмо. На маленьких листочках паперу ручкою, олівцем або фломастерами можна робити нотатки - малюнки, значки, символи. Це можуть бути нескладні зображення, окремі букви або слова, а також спеціальні, винайдені «на ходу» значки і різні символи. Ми можемо замалювати схематично, зафіксувати ідею збір матеріалу.

Вихователям пропонується вибрати картки з методами дослідження і розподілитися в пари.

Перша пара з картою комп'ютер - підходять до комп'ютера і шукають інформацію в соціальній мережі інтернет і фіксують отриману інформацію, за допомогою схематичних малюнків.

Друга пара з картою - вченого, запитують інформацію у інших гостей,

присутніх на заході і фіксують отриману інформацію, з

допомогою схематичних малюнків.

Третя пара з карткою знайти в книзі- підходять до столу з енциклопедіями і шукають інформацію в них.

Четверта пара з карткою експеримент - підходять до столу і проводять експерименти запропоновані педагогом і фіксують отриману інформацію, з

допомогою схематичних малюнків. Ідеї все фіксують.

План дослідження складено. Наші дослідники і їх помічники готові - всі

учасники заняття - готові до пошуку.

Узагальнення отриманих даних. тепер зібрані відомості

треба

проаналізувати і узагальнити. Вихователі повертаються з отриманою

інформацією і збираються за круглим столом проаналізувати і узагальнити

здобуті знання. Розкладають на столі свої записи і піктограми і починають

дивитися і міркувати: що цікавого дізналися.

Доповідь:

*Як тільки інформація узагальнена, дорослі - вчені
вибирають доповідача,
надягають на нього академічний головний убір і
мантію і він робить повідомлення -
по своїй темі.*

•

Заключна частина:

*Сьогодні познайомила вас з методикою Савенкова
О.І. про проведення
досліджень в закладі дошкільної освіти, постаралася
показати, як можна його використовувати в
роботі з дітьми.*

*Прошу всіх підійти до мене, встати в гурток і
розставити руки в сторони. А зараз
подумки покладіть на ліву руку все те, з чим ви
прийшли сьогодні на семінар практикум: свій багаж
думок, знань, досвіду. А на праву руку - те, що
отримали нового. Спасибі за роботу і на завершення
хотілося б*

почути відповіді на наступні запитання:

- Що ви дізналися для себе нового?

- Чи було вам цікаво?

- Захотілося вам використовувати дану методичку в своїй роботі?

Практика освітян переконує, що методи дослідницької діяльності актуальні і дуже ефективні. Вони дають можливість дитині синтезувати отримані знання, розвивати творчі здібності та комунікативні навички, творити і досліджувати, що дозволяє їй успішно адаптуватися до навколишнього світу.

Шановні педагоги! Бажаю вам успіху в розвитку творчої індивідуальності засобами дослідницької діяльності.